

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Onderwerp: subsidieregeling sanering varkenshouderijen

Contact: L.Dolfing@natuurenmilieu.nl | yvette.osinga@brabantsemilieufederatie.nl

Datum: 31 mei 2019

Geachte heer, mevrouw,

Graag reageren Natuur & Milieu en de Limburgse, Gelderse en Brabantse Natuur- en Milieufederaties op de *Subsidieregeling sanering varkenshouderijen*.

Doelbereik

“Op korte termijn verminderen van geuroverlast door varkenshouderijen in veedichte gebieden. Dit wordt gerealiseerd door locaties die geuroverlast geven te beëindigen en de productiecapaciteit uit de markt te halen.”

Dit is een lovenswaardig doel, aangezien de stankoverlast al lange tijd een ernstig probleem is dat talloze burgers tot wanhoop drijft, zoals ook de commissie Biesheuvel bevestigd heeft. Ook geeft u terecht aan dat het uit de markt halen van productiecapaciteit veel positieve effecten heeft, want tevens leidt tot:

- Krimp van de varkensstapel en het aantal varkenshouderijlocaties
- Afname van de productie van dierlijke mest
- Afname van de emissies van ammoniak, fijnstof en methaan
- Daarmee bijdrage aan de ambitie van de veehouderij in het Klimaatakkoord (vermindering van broeikasgassen)
- Verbetering van het algehele leefklimaat in het buitengebied, onder meer door reductie van emissies, afname van het aantal transportbewegingen, tegengaan van verrommeling van het platteland en voorkomen van criminaliteit.

1. We steunen dan ook dit doel en pleiten ervoor via opkoop of afoming verdergaand productiecapaciteit uit de markt te halen.

Een warme sanering is een effectief en sociaal rechtvaardig middel om een integrale oplossing te bieden voor al de bovengenoemde problemen. Het zorgt dat het halen van doelen voor milieu, klimaat, volksgezondheid en biodiversiteit dichterbij komen. Ook is afname van het aanbod is goed voor de productprijsontwikkeling voor de overblijvende varkensboeren. Het kan bijdragen aan verminderde gronddruk, extensivering en meer maatschappelijk draagvlak van de sector. Een slag van kwantiteit naar kwaliteit en duurzaamheid is ook hard nodig om op lange termijn levensvatbaar te zijn. In de Nieuwe Oogst stond deze week nog: “Volgens de topman van de slachterij en vleesverwerker [VION] kunnen Nederlandse varkensbedrijven in de wereldmarkt alleen overleven als ze onderscheidende concepten produceren waar de klant om vraagt. Op het gebied van efficiency gaat Nederland het bijvoorbeeld niet winnen van landen als Brazilië, de Verenigde Staten of Canada.”

In de transitie naar kringlooplandbouw die de Minister heeft ingezet, zal de varkenssector er anders uit komen te zien, met onder andere een kleinere omvang en bedrijven die binnen de kringloop en op een

natuurinclusieve wijze produceren. Wij roepen daarom op om de regeling uit te breiden met meer financiële middelen, zodat meer varkensboeren die niet mee kunnen of willen bewegen in de transitie gebruik kunnen maken van deze regeling.

2. Zorg dat grote overlastgevers gebruik maken van de regeling door einde stankoverlast verplicht te stellen.

Door de vrijblijvendheid in de voorgestelde regeling blijft het echter onzeker of deze de beloften waar kan maken. Hoe wordt gegarandeerd dat de notoire overlastgevers hieraan meedoen en niet alleen de varkenshouders die toch al van plan waren om te stoppen?

Naast deze 'wortel' is er daarom ook een stok nodig om te zorgen dat het beoogde doel wordt bereikt. Een van de oorzaken dat de stankoverlast aanhoudt, is dat er geen enkele verplichting is voor overlast gevende varkenshouders om onder de wettelijke stanknormen te komen. In de Provincie Brabant is er met een 'urgentieteam' van o.a. ZLTO, BMF en GGD geprobeerd overlastsituaties op te lossen, maar ook zij bleken bij onwillende boeren weinig anders te kunnen doen dan uitkopen, omdat de boer in zijn recht stond om de overlast te veroorzaken. Wij roepen u daarom op een deadline vast te stellen waarop alle stankoverlast (met een maximum van 14 oedeur in concentratiegebieden en 8 daarbuiten) verplicht opgelost moet zijn. Dat geeft burgers eindelijk uitzicht op een einde aan hun overlast. En is een stok achter de deur voor overlastgevers om in beweging te komen. De warme saneringsgelden, inclusief de 40 miljoen voor innovatie, kunnen dan ingezet worden om hen te helpen dat doel te bereiken.

3. Schaf de 50/50 regeling af of zorg ervoor dat het alleen ingezet mag worden als de uitkomst is dat de stankbelasting beneden het plafond komt.

De 50/50 regeling geeft ruimte voor uitbreiding van overlastgevende bedrijven als beloning voor reductie van stank. Van de reductie mag de helft worden gebruikt om uit te breiden in het aantal dieren. Echter mag dat ook als daarna de stank nog steeds boven het plafond uitkomt. Er gaat dus geen enkele prikkel van uit om beneden het stankplafond te komen, maar geeft overlastgevers wel de ruimte om uit te breiden. Dit is extra problematisch in het licht van de falende combiluchtwassers. Bedrijven met deze luchtwassers blijken tot wel zo'n 40% meer stank te veroorzaken dan vergund. In plaats van dat deze bedrijven worden verplicht om met aanvullende maatregelen zich alsnog aan het aanvankelijk vergunde stankplafond te houden, wordt deze overschrijding in feite gelegaliseerd en biedt de 50/50 regeling vervolgens ook nog mogelijkheden om uit te breiden. Dat is aan omwonenden die al jaren stankoverlast ervaren niet uit te leggen.

4. Kijk niet alleen naar de stankoverlast, maar verleen ook voorrang voor sanering aan bedrijven die zowel stankoverlast als stikstofoverbelasting veroorzaken.

De varkenshouderij draagt niet alleen bij aan stankoverlast, maar ook aan stikstofoverbelasting van natuurgebieden. Stankoverlast en stikstofoverbelasting vindt al snel in dezelfde gebieden plaats. Een warme sanering biedt de mogelijkheden om naast geuroverlast ook andere lokale milieuproblemen op te lossen. Wij roepen daarom op om stikstofbelasting mee te nemen als criterium in het bepalen van de mogelijkheid tot deelname aan de regeling. Ook moet van deelnemende bedrijven de vergunning Wet natuurbescherming ingetrokken moet worden.

Namens Natuur & Milieu en de Gelderse, Limburgse en Brabantse natuur- en milieufederaties,

Lex Dolfing – Natuur & Milieu

Yvette Osinga – Brabantse Milieufederatie